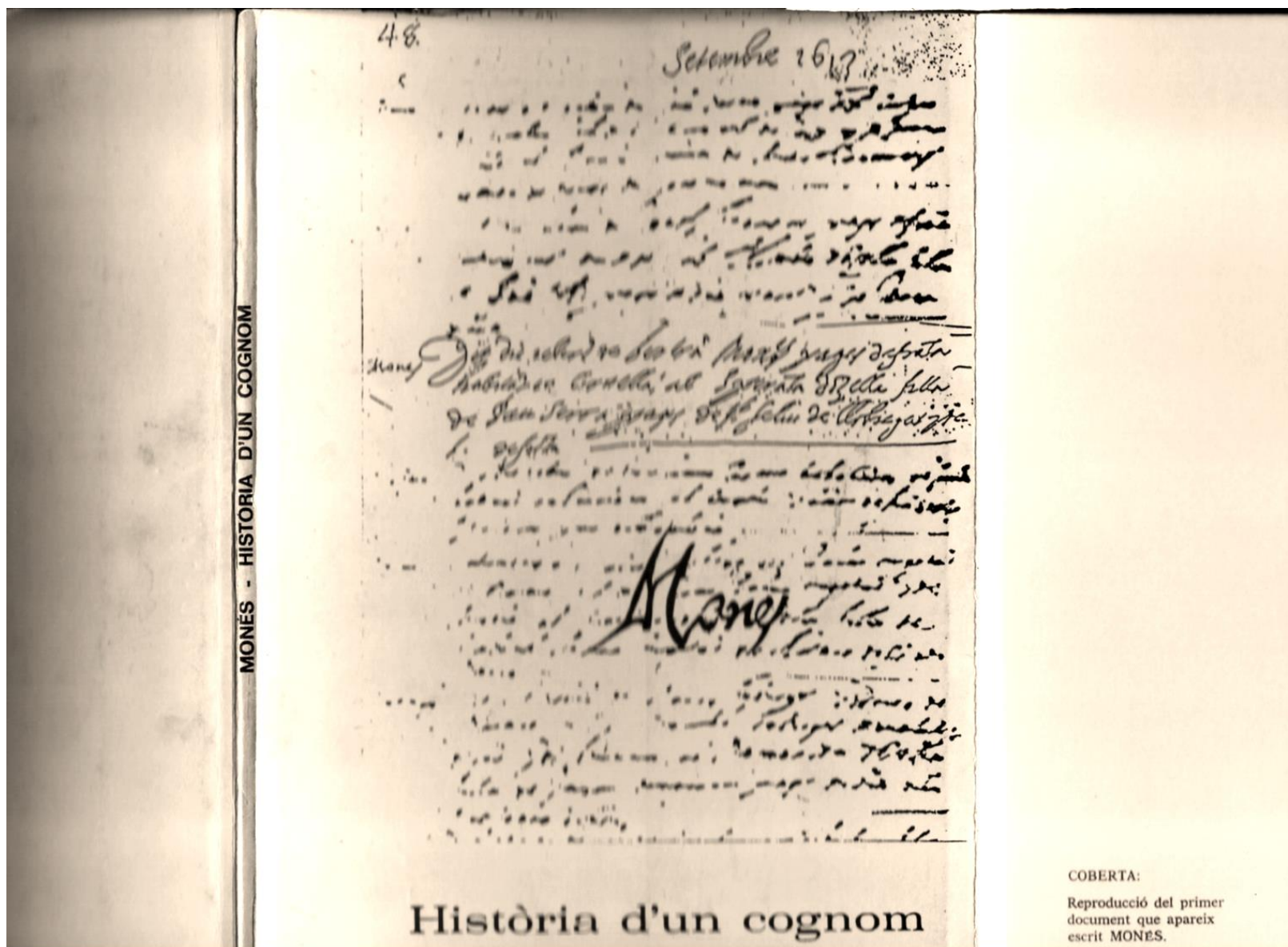

REPRODUCCIÓ ESCANEJADA D'AQUESTA PUBLICACIÓ – Les pàgines que no hi són corresponen a les que estan en blanc

*o Feliu i Josep Pla
de prop o de lluny tots dos
com a d'una mateixa ciutat*

M. L.
23/5/87

MONÉS

Història d'un cognom

LLORENÇ i JOSEP MONÉS i ROSÉS

MONÉS

Història d'un cognom

Pròleg:

Jaume Codina i Vilà

Dibuixos:

Isidre Monés i Pons

Glòria Monés i Gresely

Col·laboradors:

Adela Serrano i Cañellas

Francesc Moll i Camps

BADALONA 1987

A TALL DE PRESENTACIÓ

La iniciativa d'aplegar cada dos anys els Monés residents en l'àmbit barceloní entès en un sentit ampli, en un dinar de germanor, és una iniciativa summament plausible. La relativa poca freqüència del cognom ho permet. Obviament, si es tractés de —posem per cas— Puig... El de Monés és molt menys freqüent, és cert; però n'hi ha d'altres que encara escassegen més, i no tothom es reuneix entorn d'una taula comuna, per partir-se el pa i la sal.

Dit això, que em sembla que havia d'encapçalar aquesta presentació, he de subratllar acte seguit una altra iniciativa que corre paral·lela a la primera: la d'indagar i recercar les arrels, l'origen, si més no geogràfic, a poder ser etimològic, del cognom Monés. Tasca digna, tasca noble, la de no perdre els orígens, la de servir la identitat. Més que més, quan, com en el cas present, ja no es tracta només d'una feliç iniciativa, sinó que és una realitat tangible, duta a terme i coronada amb èxit. Anys sencers de recerca pacient a través d'arxius civils i religiosos seguint la petja dels Monés catalans en la documentació: testaments, esposalles i capitols matrimonials, baptismes, compres vendes, contractes... Fins arribar a aquell Jaume Monés del segle XVII, pagès de l'aleshores poblet de Cornellà de Llobregat, fill amb tota versemblança d'un emigrat occità que es deia Bertran Monés. Aquest és el nom d'un llogarret gascò (el teniu al dibuix, procedent de fotografia), probable origen del cognom, segons ens ensenya l'experiència històrica. Sense anar més enllà, al delta del Llobregat hi hagué, entre els molts immigrants francesos, els cognoms Bardinyac, Bartra, Cardellac, Caujapè, Castiès, Dainac, Follerac, Idrac, Laguarda, Laïlla, Santorens, Sanés, Tillac, Xamboliva i Xaumells, que corresponien als noms del lloc d'origen.

El llibret que ara teniu a les mans ordena i estructura tota la qüestió entorn del cognom Monés. Només cal mirar l'índex per comprovar que els autors han fet feina i ben feta, sense deixar per examinar cap aspecte del tema. Foren balderes més paraules meves; no, però, sense abans retre públicament un homenatge de sincera admiració i afecte als germans Monés i Rosés, artífexs d'aquest petit miracle de la resurrecció del llinatge de tots vosaltres, MONÉS, de la foscor insondable del pou de la Història.

Jaume Codina

Edita: Arxiu Monés-Rosés

Dipòsit legal: B-20414-87

Imprimeix: Tallers Gràfics Balmes - Badalona

INTRODUCCIÓ

De petits, malgrat la mort del nostre pare Sebastià, la mare ens desvetllà un gran amor, una gran estima al cognom que portem, que ens identifica. Sovint ens deia: «el vostre pare assegurava que els MONÉS, veniu de França». I, amb aquest concepte ben après, quan a l'escola algun professor feia un esboç etimològic del nom dels seus alumnes, en arribar a Monés deia: «cognom català», nosaltres afegíem: «sí, però venim de França».

Un altre fet palpable era que els Monés de Badalona es mantenien fortament units, fins i tot amb uns costums que havien esdevinguts obligacions de clan familiar (felicitar el sant, el Nadal, ajudar-se, presència en els casaments, en els enterraments...) amb un cert control que a voltes resultava rigorós, però que ajudava a fer realitat aquesta unió familiar i alhora donava caliu a la nissaga.

Cal afegir una mena d'afinitat innata, de sentiment familiar amb tots els Monés que circumstancialment coneixies, o bé els trobaves en la ressenya d'un diari, en un esquela mortuòria, en un anunci comercial,... sentiment motivat per una resposta que freqüentment havies sentit sempre en boca dels vells «patriarques» de la família: «amb aquests també som parents».

Esperonats per aquestes i altres premises, portats per l'aguda curiositat de saber: QUI SOM?, D'ON VENIM?, començàrem a recollir dades i més dades que poguessin donar resposta a aitals interrogants.

Amb les primeres descobertes confeccionàrem un primer arbre genealògic; l'interès creixia ràpidament fins a convertir-se poc a poc en una apassionada recerca i amb uns resultats que ara oferim en aquest senzill treball.

Són prop de quatre cents anys d'història dels MONÉS a Catalunya, història localitzada de primer a Cornellà, després al Baix Llobregat, al Barcelonès, al Vallès... fins arribar als nostres dies.

Falta molt a completar, potser algun dia es podran aportar noves troballes que donaran un nou impuls al coneixement de la nostra nissaga.

SISTEMÀTICA DE TREBALL. FONTS DOCUMENTALS. BIBLIOGRAFIA

De primer remuntàrem l'arbre genealògic pel camí més directe i de fet era el que més ens interessava personalment, és a dir atènyer l'ascendent més antic que es pogués documentar. Així arribàrem al 1655. A partir d'aquesta data, buscarem totes les possibilitats compreses entre el 1575 i el 1730 que per tanteig o sort poguessin ajudar-nos a descobrir parentiu o procedència. Tanteig fet en l'estudi de les persones que portessin per cognom una grafia semblant a la de Monés; per nom, uns noms comuns als Monés posteriors i per edat una correspondència d'edat entre germans o entre pares i fills.

En no trobar una resposta positiva és quan iniciàrem un camí de retrocés, camí que ens ha ajudat a descobrir un gran ventall familiar engruixint aquell primer arbre confeccionat. Tanmateix no hem abandonat la recerca d'aquest possible avanpassat primer Monés.

FONTS DOCUMENTALS

La destrucció de gran part dels arxius parroquials durant la passada guerra civil dificulta la recerca de dades i aquestes s'han d'aconseguir en els pocs arxius locals que resten i en els generals siguin eclesiàstics o civils. S'ha procurat interrelacionar el que trobàvem en uns i altres arxius. Això ha fet que moltes vegades el treball no pogués ser tan sistemàtic com haguéssim volgut.

Si difícil ha estat doncs trobar avantpassats Monés-homes, molt més ho ha estat trobar Monés-dones, això fa que en l'apartat de cada branca genealògica, aquestes, figurin en certa manera discriminades, però és totalment involuntària aquesta discriminació ja que les noies al maridar-se perdien el cognom, i dissortadament de llibres de Baptismes ben pocs en queden.

Els arxius consultats i que venen acompanyats d'unes sigles orientatives són els següents:

A.D.	Arxiu Diocesà de Barcelona
A.C.	Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona
A.C.A.	Arxiu de la Corona d'Aragó
A.V.	Arxiu del Veguer de Barcelona
A.S.J.P.	Arxiu de Sant Just i Pastor de Barcelona
A.S.M.P.	Arxiu de Santa Maria del Pi de Barcelona

A.H.N.	Arxiu Històric del Notariat de Barcelona
A.S.B.	Arxiu de Sant Boi del Llobregat
A.S.CL.	Arxiu de Sant Climent del Llobregat
A.S.M.B.	Arxiu de Santa Maria de Badalona
A.C.G.	Arxiu del Cementiri General de Barcelona
B.C.	Biblioteca de Catalunya
A.M.LL.	Arxiu del Museu de Lloret de Mar

I des d'aquí donem les gràcies a responsables i arxivers de tots aquests llocs citats per les facilitats que hem trobat.

BIBLIOGRAFIA

Si els arxius han estat element fonamental, no menys important ha estat la bibliografia consultada per emmarcar èpoques i personatges, per valorar fets i estadístiques, i fins i tot ha servit per fer-ne algun resum, que hem inclòs en aquest treball a fi de donar alguna interpretació aclaridora.

Aquesta bibliografia l'hem seleccionat en tres apartats:

- La que estudia la grafia MONÉS tal com avui l'emprem i la de la seva procedència.
- La dels llocs on els MONÉS han arrelat i d'aquells on n'han estat simples passavolants.
- La de la immigració occitana, amb les seves causes, tan important al llarg dels segles XVI, XVII i XVIII com a probable motiu de la presència dels MONÉS a Catalunya.

Les obres consultades són les següents:

- *El fogatge 1553* — Josep Iglesias.
- *Els Castells Catalans*.
- *Geografia General Comarcal de Catalunya*. Volum 8. Barcelonès i Baix Llobregat.
- *La Population Catalane de 1553 a 1717*. «L'immigration française» de J. Nadal i E. Giralt.
- *Cornellà de Llobregat* per Eduard Gelabert i Fiet, 1973.
- *Com neix un poble*, de Jaume Codina, 1969.
- *La immigració francesa al delta del Llobregat 1400-1700*. de Jaume Codina.
- *Les Generacions Pratenques*, de Jaume Codina, 1972.
- *Estampes Santboianes del segle XVII*, de Carles Martia, 1956.

- *L'Hospitalet de Llobregat*, de Jaume Codina, 1970.
- *Gran Enciclopedia Catalana*.
- *Histoire du Languedoc*.
- *Diccionari Català, Valencià, Balear*, d'Alcover-Moll.
- *Diccionari Etimològic i complementari de la llengua catalana*, de Joan Corominas.
- *Els llinatges catalans*, de Francesc de B. Moll.

També han estat una gran ajuda per aconseguir fer realitat aquest treball monogràfic les orientacions d'en Joan Monés i Costa de Badalona, d'en Jaume Codina del Prat, d'en Leandre Niqui i d'Emili Giralt de Barcelona.

ARXIU «MONÉS-ROSES»

Tot el fons documental que ja teníem per transmissió familiar i tot el que hem aplegat: dades, còpies, extractes i fotocòpies, ho hem ordenat i n'hem fet un arxiu de caire familiar que l'anomenem «arxiu Monés-Rosés», pel seu contingut.

ETIMOLOGIA

MONES: què significa? quina procedència té? com ha evolucionat? què se'n sap?...

Vet aquí un seguit de preguntes que moltes vegades ens havíem fet. Per tal de cercar una resposta prou erudita que pogués satisfer la nostra curiositat ens adreçarem als estudis filològics que sobre llinatges catalans i occitans hi ha publicats.

I CATALANA.

El *Diccionari Català-Valencià-Balear* d'Alcover-Moll ens diu:

MONER — Contracció del nom comú d'ofici moliner que procedeix del llatí Molinariu. Com a cognom Moner pot ésser una simple aplicació antroponímica del «Moner» nom comú. Hi ha la variant Moners (Monés) a Girona, Badalona, Barcelona, Prat de Llobregat, Palafròls, etc. També hi ha la variant Monner o Munné que abunda a certes regions de Catalunya.

El *Diccionari Etimològic* de Joan Coromines ens diu: «**MOLINER**», derivat comú a les diverses llengües romàniques, és freqüent que aquí es produeixi la síncope de «Molnar», «Molner» i la forma reduïda de «Moner», forma que ha restat en l'onomàstica i que sovint s'amaga en noms com «Moner» o «Monner». Veiem que Coromines no diu res de Monés com a probable derivat de Moner.

II OCCITANA.

Dissortadament no s'ha publicat, ara per ara, cap estudi dels cognoms occitans, tot i que sembla que aviat en sortirà un a la llum. Es per això que ens dirigirem a l'Institut d'Estudis Occitans, entitat que ens semblà podia donar-nos una resposta seriosa i vàlida, resposta que ens vingué donada per tres membres de l'Institut especialitzats en el tema, Christian Laux, André Lagarde, i Jean Rigouste, que ens diuen el següent:

«...molts patronímics catalans tenen origen occità, fet del tot raonable pels diferents corrents d'immigració que ens revela la història. Tal sembla ser el

cas de **MONÈS**. Cognom no pas massa conegut aquí, i que avui el podem trobar a Tolosa amb formes «de Monès» i «Mounès».

Probablement indica origen de lloc, el poble de Monès, a la regió de Rieumes (Haute-Garonne). També podia voler-nos dir habitant de Mona (Monés) localitat avui anomenada Savignac Mona. O bé de procedència llatina, nom d'home galo-romà: Monus.

Més llunyanes queden les hipòtesis de ser un derivat de **MOUNIER-MONIER**, formes occitanes del francès **MEUNIER** o procedent de **MONENH**, antic nom de **MONEIN** poble del departament dels Pirineus-atlàntics que sembla ser centre d'una antiga població anomenada els «**MONESI**».

«Menys probables semblen encara les hipòtesis de ser una al·lusió a Monar que en occità significa "emmurriatís, empipadís", o d'una derivació de nom de bateix com: Ramon-Ramonet-Monet, que en plural seria Monets-Monés».

III HERALDICA.

En estudis heràldics no hem trobat cap cita amb el nom **MONÈS**.

ALTRES COGNOMS SEMBLANTS

Per la similitud d'escriptura o de pronunciació hi havia la possibilitat que MONES fos una variant d'algun cognom semblant o que en un moment determinat algun d'aquests cognoms hagués evolucionat fins a la grafia Monés, existint aleshores un paral·lisme gràfic, però de diferent origen. Es per això que hem fet una llista de cognoms semblants amb unes notes orientatives que evidencien clarament que des del primer Monés que coneixem hi ha hagut una continuïtat en la forma d'escriptura, continuïtat que arriba fins els nostres dies.

- MONER.** Molt freqüent i molt extès per tot Catalunya i Occitània, amb diversitat de procedència, en trobem a Camprodon, Sta. Lúcia de Puigmal, Cebrià, Campllong, Tremp i Lleida. Els mateixos tractats d'heràldica en descriuen diversos escuts, els més coneguts són els dels llinatges de Camprodon i Lleida. Apareix citat en els moviments migratoris catalano-occitans dels segles XVI-XVII-XVIII. Malgrat que en alguna ocasió apareix un Monés (familiar) escrit amb «r» final, això és esporàdic i no repetitiu, i no hem trobat cap antecendent, ni cap continuïtat que ens faci pensar que la grafia familiar fos Moner, sempre que no fos anterior al 1575.
- MONNER.** És una variant de Moner i sempre l'hem pogut relacionar amb la seva arrel primitiva. L'any 1637 trobem un francès resident a Barcelona: Saturní Monner (A.C.A.).
- MONNE.** La mateixa interpretació que l'anterior però menys emprada.
- MUNNE.** També variant de Monner. apareix posteriorment, a finals de segle XVIII.
- MONNES.** La mateixa interpretació dels anteriors però molt poc usual. Per exemple: Jaume Monner (un pagès de Sant Climent) en una ocasió va escrit amb «s» final, any 1798 (A.S.CL.). Com a curiositat, en un document familiar, Monés ve escrit al marge Monés i en la cita Monnés, any 1732 (A.S.CL.).

- MONE.** Sembla un abreujament gràfic de Moner. Apareix documentat a nom de Bartomeu Moné l'any 1743 (A.C.) es perd la continuïtat i es desconeix la procedència. I a nom de Gabriel Moné (A.C.) i (A.S.CL.) l'any 1749, però llurs avantpassats i successors vénen com a Moner i Monner.
- MONECH.** Apareix documentat a nom de Jaume Monech l'any 1679 (A.C.), es desconeix la procedència i es perd la continuïtat.
- MOMES.** Estranya forma procedent de França, apareix documentada a nom d'Arnau Momes l'any 1624 (A.D.), se'n perd la continuïtat.
- MONEO.** Forma documentada a nom de Melchor Moneo l'any 1777 (A.D.). Es perd la continuïtat.
- MAUNES.** Procedent de França, la pronunciació en francès té la materina Maunés l'any 1578 (A.D.), d'Antoni Maunés any 1587 terina Maunés l'any 1578 (A.D.), d'Antoni Maunes any 1587 i 1595 (A.S.B.) i (A.C.) i Joana Maunés any 1597 (A.S.B.). Se'n perd la continuïtat.
- MANES.** Apareix documentat a nom de Pere Manés l'any 1634, fill de Pau (A.S.J.P.).

Hem observat que durant el segle XIX els cognoms en general sofreixen moltes modificacions tant en arxius civils com eclesiàstics; això fa pensar que també en aquest segle més d'un Monés haurà patit aquestes variacions.

ELS PRIMERS «MONÉS»: BERTRAN I GUILLEM

Ni els fogatges coneguts, ni els inventaris de masies, ni les monografies locals, ni els estudis heràldics consultats, anteriors al segle XVII, esbrinen la història del cognom Monés tal com avui el coneixem i l'emprem.

Cal esperar el cinc de setembre de l'any mil sis-cents tretze perquè apareixi documentat per primera vegada, quan Bertran Monés, pagès procedent de França i habitant a Cornellà es casa amb Esperança Serra (A.C.) fet que ens fa pensar que Bertran nasqué entre el 1580-1590, això fa uns quatre-cents anys.

Més endavant, el vint-i-cinc de març de mil sis-cents vint-i-set apareix un altre Monés: Guillem, pagès, que procedent de França i habitant de Barcelona es casa amb M.ª Angela Millet (A.C.).

L'arrelament de Bertran al Principat és ben palès, tot i la poca documentació que d'ell en tenim. Quan es casa amb Esperança Serra, filla de Pau Serra, pagès de Sant Feliu de Llobregat, està establert a Cornellà on hi morirà, segons diuen els capítols matrimonials de la seva filla que textualment resen així: «pagès, lo dia de son obit habitant a Cornellà» (A.H.N.). Elisabet, la seva filla, es casa el 1642 (A.C.) en primeres núpcies amb Bernat Vidal, estranger segons diu la cita, però, pel cognom, endevinem que deu ser francès d'Occitània, es casen a l'Hospitalet i després van a viure a Barcelona a la Parròquia del Pi sense deixar la seva relació amb el Baix Llobregat, ja que en quedar-se vídua, es torna a casar i ho fa amb Guillem Fidel l'any 1659 (A.C.) (A.D.) a la Parròquia de Sant Pere i Sant Pau del Prat. Ell és pagès de França del lloc de MANA, bisbat de Comenges i habitant al Prat.

Guillem Monés, quan es casa l'any 1627 amb M.ª Angela Millet filla de Mateu Millet, està afincat a Barcelona. Més endavant, l'any 1637, en la llista de francesos residents a Barcelona hi trobem una cita que li atribuïm (A.C.A.) i si en realitat fos així vivia prop de la Plaça Nova on hi feia de sastre, tenia dos fills, noi i noia. A ell li atribuïm un fill Jaume, també sastre que vivia a Barcelona, que es casà l'any 1674 (A.C.) amb Margarida Pera.

Arribada de gascons, Cornellà finals segle XVI

HIPÒTESI DE PROCEDÈNCIA

Si Bertran i Guillem són els primers Monés que en tenim una grafia i unes dades concretes, però molt vagues, cal que estudiem breument la seva possible procedència. Considerant que la gran majoria de francesos que s'estableixen al Delta del Llobregat i a la costa catalana, provenen de les regions occitanes que termenen amb el Principat o que en són molt properes i que els anys 1613 i 1627 el Rosselló, que aportava molta immigració a les costes de Barcelona, encara formava part del territori català, hem de pensar que Bertran i Guillem serien part d'aquesta majoria i no pas una excepció.

Dels estudis de J. Nadal-S. Giralt en el seu llibre «La population catalane de 1553 a 1717», i de Jaume Codina en el seu treball «L'immigració francesa al Delta del Llobregat», el primer basat en la relació de francesos residents l'any 1637 a la costa catalana i el segon en la documentació eclesiàstica que es conserva de les llicències matrimonials del 1400 al 1700 n'extraïem els següents resums:

I) «De la population catalane».

D'un total de 2.655 francesos censats habitants en la costa catalana:

- 611 procedeixen del bisbat de Comenge
- 232 procedeixen del bisbat de Rius
- 232 procedeixen del bisbat de Mirapeix
- 141 procedeixen del bisbat de Lombers
- 136 procedeixen del bisbat de Tarba
- 104 procedeixen del bisbat de Caors
- 103 procedeixen del bisbat d'Auch
- 100 procedeixen del bisbat de Coserans
- 100 procedeixen del bisbat d'Agen
- 93 procedeixen del bisbat de Tolosa
- 90 procedeixen del bisbat de Narbona

I fent una estadística de procedència dels patrimonímics Guillem i Bertran, d'un total de 1.617 francesos habitants entre Blanes i Tarragona, llevat de Barcelona, tenim:

- 75 francesos porten el nom de Guillem dels que:
- 37 procedeixen del bisbat de Comenge
- 6 procedeixen del bisbat de Pamiers
- 5 procedeixen del bisbat d'Auch
- 4 procedeixen del bisbat de Coserans

- 4 procedeixen del bisbat d'Agen

47 francesos porten el nom de Bertran dels que:

- 29 procedeixen del bisbat de Comenge
- 4 procedeixen del bisbat de Lombers
- 2 procedeixen del bisbat d'Agen
- 2 procedeixen del bisbat de Tarba
- 2 procedeixen del bisbat de Rius
- 2 procedeixen del bisbat de Llemotges

II) De «La Immigració francesa al delta del Llobregat» que comprèn les poblacions de Sant Boi, Gavà, Cornellà, el Prat, l'Hospitalet, Castelldefels, Viladecans i Sants, d'un total de 176 francesos que porten el nom de Guillem:

- 112 se'n desconeix la procedència
- 18 procedeixen del bisbat de Comenge
- 9 procedeixen del bisbat d'Auch
- 6 procedeixen del bisbat de Rius i Lombers
- 5 procedeixen del bisbat de Caors
- 4 procedeixen del bisbat d'Agen

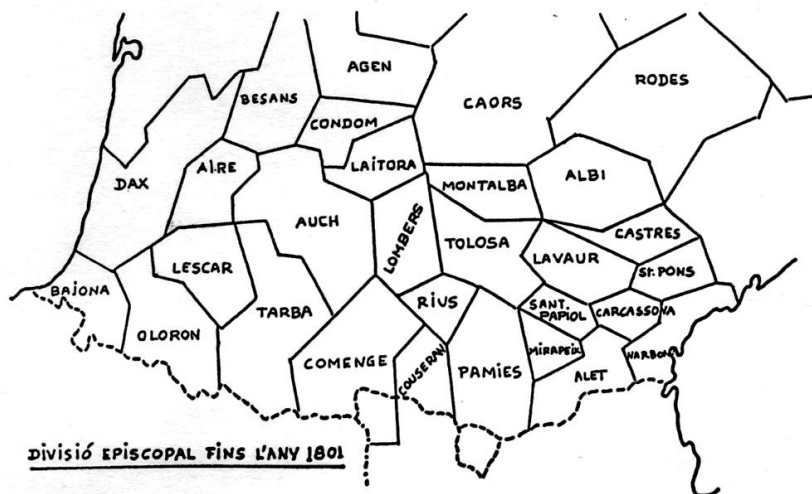
I de 152 francesos que porten el nom de Bertran:

- 102 se'n desconeix la procedència
- 35 procedeixen del bisbat de Comenge
- 6 procedeixen del bisbat d'Auch
- 3 procedeixen del bisbat de Rius
- 2 procedeixen del bisbat de Tarba
- 2 procedeixen del bisbat d'Agen

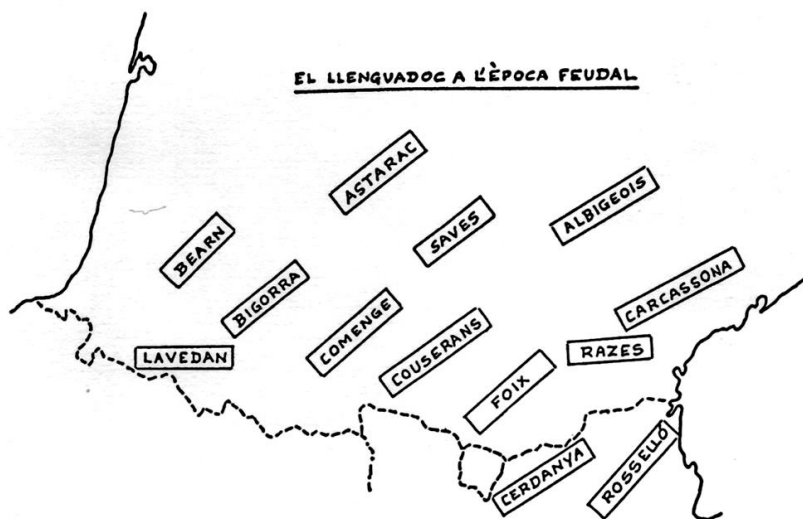
I a Cornellà entre 1580-1625 d'un total de 71 francesos documentats:

- 26 se'n desconeix la procedència
- 20 procedeixen del bisbat de Comenge
- 12 procedeixen del bisbat d'Auch
- 2 procedeixen del bisbat de Rius
- 2 procedeixen del bisbat de Caors
- 2 procedeixen del bisbat de Tolosa

Tots aquests percentatges donen una certa seguretat a l'hora de plantejar la hipòtesi de procedència d'aquests primers Monés, i el bisbat de Comenge té el percentatge més alt de probabilitats, i en segueixen els altres bisbats: Auch, Lombert, Rius, etc.

DIVISIÓ EPISCOPAL FINS L'ANY 1801

EL LENGUADOC A L'ÈPOCA FEUDAL

COMENGE - LOMBERS - MONÈS

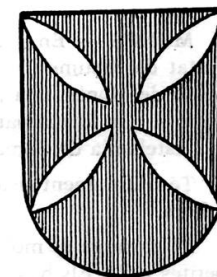
Coneixent el probable bressol i l'hipotètic origen toponímic de Monés, bo serà que ens situem per uns moments en aquests llocs de procedència.

COMENGE. — És una regió de la Gascunya a les vores de La Garona. Durant la dominació romana formà part de la Novempopulania, amb una població organitzada entorn d'un nucli central, la capital Lugdunum. En vaïda al segle VI pels visigots quedà incorporada al regne de Tolosa i Lugdunum en el decurs d'una guerra civil entre nadius i merovingis fou destruïda pel cabdill Gontrà, l'any 585.

Es a mitjans del segle X en ple feudalisme quan apareix format i documentat el comtat de Comenge, de caràcter hereditari, depenent primer del ducat d'Aquitània i més tard del comtat de Tolosa, i de retruc relacionat amb la corona catalano-aragonesa per la seva força expansionista. En la guerra dels albigesos contra Simó de Montfort, Comenge fa costat a Pere el Catòlic a la Batalla de Muret. El resultat els és advers, i això portarà a la pèrdua de tota influència que la casa de Barcelona pogués tenir en els comtats ultrapirineus.

Durant el segle XVI és escenari de les cruentes guerres de religió entre catòlics i hugonots, guerres que portaran al desastre econòmic i social. El comtat desapareix com a tal el 1790, i el territori és repartit entre els departaments dels Alts Pirineus, Alta Garona i Gers.

Mereix especial atenció, pel que afecta a la nostra història, el bisbat de Comenge, que es coneix des del segle IV amb seu episcopal a Lugdunum, dedicada a Nostra Senyora. Entre els bisbes que han ocupat la seva càtedra destaca Bertran de l'Isla, fill del noble senyor de l'Isla, que de jove seguí, per la seva condició, la carrera de les armes, però que abandonà en sentir la crida al sacerdoci, essent ordenat pel bisbe de Tolosa que el nomenà canonge de la catedral.

Creu de Comenge

Vers el 1083 és consagrat bisbe de Comenge, i és a partir d'aquest moment que amb entusiasme emprèn la magna obra de refer la ciutat de Lugdunum, basteix una nova catedral, exhorta els habitants a repoblar l'abandonada i destruïda vila vella, situada dalt d'un turó, organitza el culte i forma una comunitat de canonges dedicats al servei de la catedral. Mor l'any 1123, davant l'altar de Nostra Senyora, on si feu portar per prò-

pia voluntat en veure's afectat de greu malaltia. Canonitzat el 1167, la diòcesi es posà sota el seu patronatge i la ciutat passà a nomenar-se St. Bertran de Comenge. La seva festa es celebra el 16 d'octubre.

Més endavant, en el segle XIV, el bisbat es divideix en dos: el Baix-Comenge que passà a formar part de la nova diòcesi de Lombers i l'Alt-Comenge pròpiament bisbat de Comenge. L'any 1801 es suprimeixen els dos bisbats, passant a dependre de Tolosa, llevat de la Vall d'Aran que s'anexiona al bisbat de la Seu d'Urgell. Avui St. Bertran de Comenge és considerada una de les poblacions més boniques de França.

LOMBERS. — La ciutat de Lombers que fou cap del bisbat del mateix nom, és una petita població de la Gascunya d'uns 1.400 habitants. Fou plaça important durant l'Edat Mitjana. Carlemany hi fundà una abadia que després, el 1317, es convertí en la catedral del bisbat. Dels temps episcopals en resten l'edifici gòtic del temple amb notables vitralls i el palauet del segle XVII.

Escut de Lombers

MONES. — En el cantó de Rieumes, Alta Garona, prop de la mateixa ciutat de Rieumes, a una vintena de quilòmetres de Muret, es troba el poble de Monès, una petita entitat rural, amb una població d'uns 50 habitants, que formà part durant l'Antic Règim, és a dir abans del 1789, de la Castellania de Samatan, del comtat de Comenge, i bisbat de Lombers.

Té ajuntament propi presidit pel batlle i un nombrós grup de consellers.

El paisatge és molt suau, molt sinuós, és un seguit de petits turons i petites valls. Els boscos han estat substituïts pels conreus. Grups de freixes, de roures, de castanyers... trenquen la monotonia dels camps.

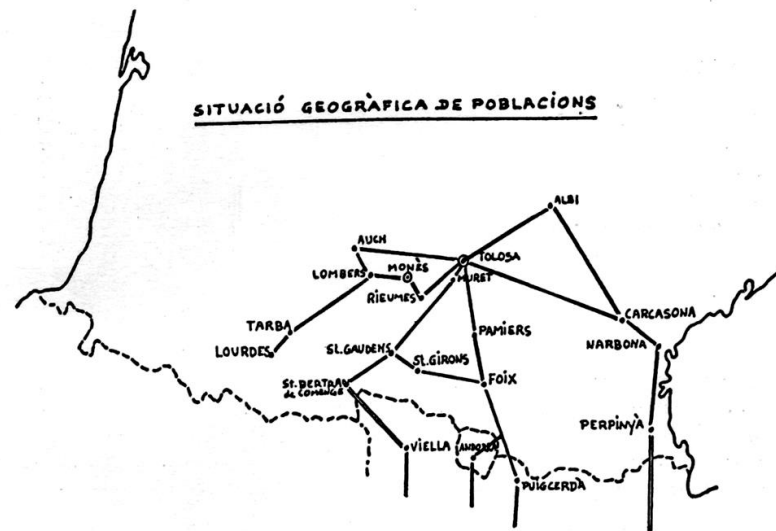
Un reduït nucli de cases fent carrer amb l'església parroquial és el centre de la població, els altres masos estan escampats per la rodalia.

El temple és una senzilla construcció característica de la regió, el portal obert a migdia mena a l'interior d'una sola i espaiosa nau, un petit cor fet amb bigues de fusta dona accés al batall de les campanes, el campanar d'espaldanya s'alça damunt la paret mestra oposada al presbiteri.

A tocar amb l'església, en un fort pendent hi ha el cementiri, creus, tombes, inscripcions, flors, records i una filera d'alts i superbs xiprers.

Les poques cases d'aquest nucli són velles i malmeses pel temps. Una d'elles té les parets de totxana reforçades per travesses de fusta (propi de les antigues construccions occitanes dels segles XV, XVI, XVII) és testimoni de l'antigor de Monès.

Els masos són edificacions totalment reformades o bé d'obra nova.

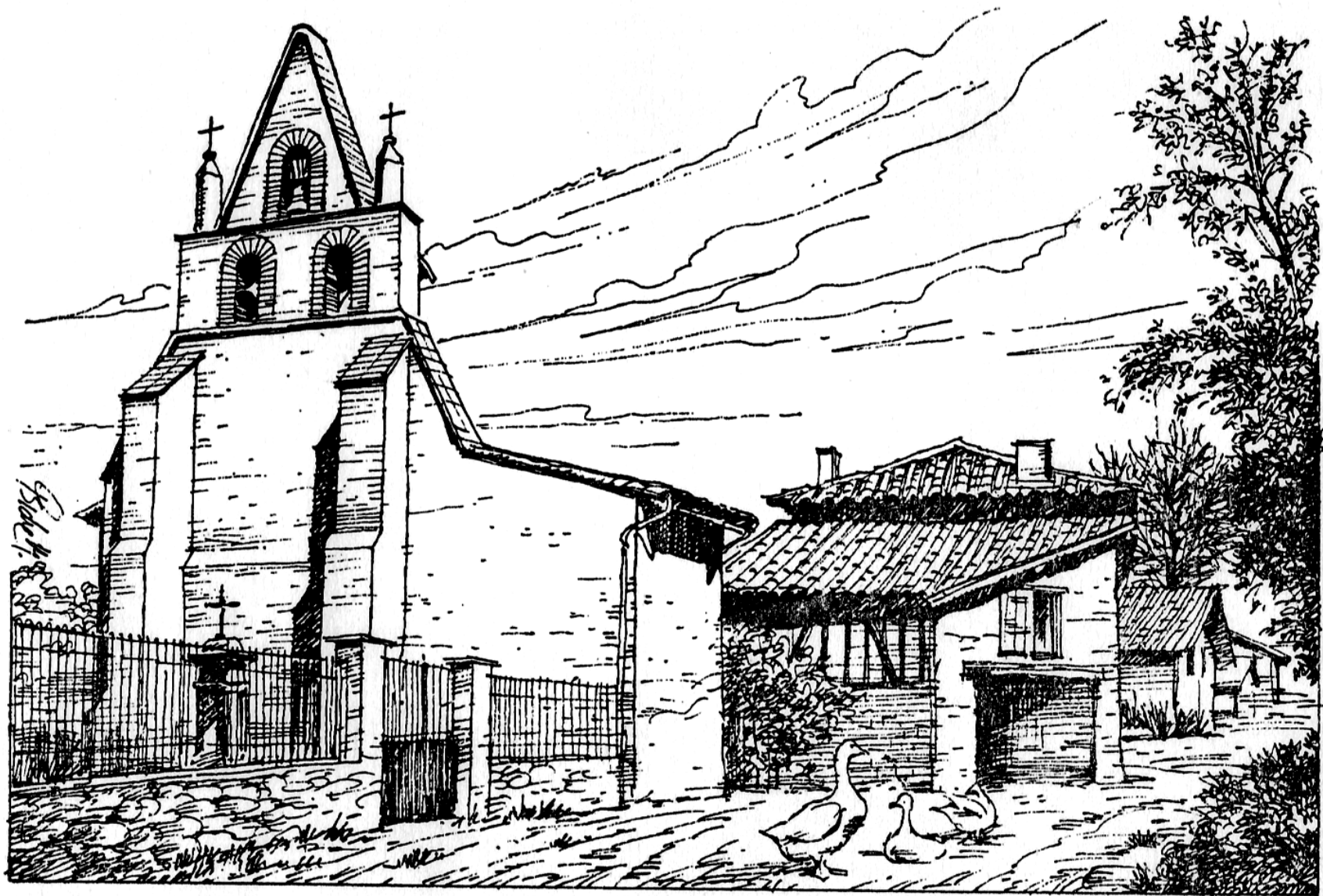
L'economia de Monès és essencialment agrícola i ramadera. Els camps estan dedicats a farratges i cereals, a la colza per l'obtenció de l'oli industrial i a la vinya pel consum de la casa. Els estables amb vaques i vedells per la comercialització de la llet i de la carn i les tanques amb la cria d'ànecs per l'elaboració de foie-gras i pàte (la regió se la coneix pel país del foie-gras).

El centre mercadal, comercial i social és la veïna població de Rieumes.

Segons André Lagarde, l'origen del nom del lloc, Monès, possiblement prové del patronímic galo-romà Monus, per la probable interpretació se-

Sant Bertrán de Comenge

Monès

LES GUERRES DE RELIGIÓ LA RIVALITAT ENTRE FOIX I COMENGE

Amb la finalitat d'exposar la situació político-religiosa a França durant el segle XVI, hem fet un resum de la interpretació que en donen: J. Nadal i E. Giralt de la rivalitat religiosa entre els comtats de Foix i Comenge, i la repercusió que tingué aquesta en l'emigració occitana vers Catalunya en el seu llibre: «La population catalane...».

Les guerres de religió entre catòlics i protestants que van omplir la història de França durant la segona meitat del segle XVI, van escampar els seus efectes a tot el país.

La zona pirinenca no se'n va pas escapar, ans el contrari, en tota aquesta regió la lluita fou de gran duresa, atès possiblement al caràcter fort i violent que caracteritza el muntanyenc.

Es van formar grups rivals que lluitaren entre ells fins quasi l'extinció, rivalitat que es concretà entre l'antic comtat de Comenge, de majoria catòlica, i el de Foix, de majoria hugonot, l'enfrontament va durar prop de cinquanta anys i s'hi van veure involucrats territoris veïns, en especial el bisbat de Còlerans que per la seva situació intermitja esdevingué camp de batalla, línia entre dos focs.

De primer, entre el 1550-1560 la iniciativa va ser per part dels hugonots que, sovint, envaïen el terme de Comenge fins que al 1570 es signà la pau pel tractat de St. Germain. Fou un període de pau curt, i que es va aprofitar per intentar refer el país dels desastres de la guerra. Però la inquietud constant pel perill protestant, que havia cremat esglésies, malmès collites i saquejat cases, a més del fort impost econòmic que exigia la corona, embolicada en la mateixa lluita, feren que de nou arribessin les hostilitats per una reacció dels de Comenge l'any 1572; reacció estimulada per l'èxit de St. Gironès a Còlerans l'any 1576, i la formació d'una confederació amb la diòcesi de Tolosa, contra els protestants de Foix l'any 1587.

El desgast de tots aquests anys d'enfrontament portà a un estat de feblesa al comtat de Comenge que va fer que l'any 1592 cerqués de nou una pau més estable.

Les conseqüències com podem imaginar foren fatals: un país paralitzat i terres ermes, fets que van provocar que la gent es veiés obligada a deixar la terra per dirigir-se a Catalunya, que per la proximitat al seu país, la similitud de llengua i la possibilitat d'ocupar-se en l'ofici propi, feien que fos la millor sortida a la deplorable situació.

Es així, doncs, com s'explica la forta emigració occitana de finals del segle XVI i primer quart del XVII, i que, poc a poc minvaria particularment a partir de la guerra del 1635, que donà un caràcter de clandestinitat a aquesta emigració.

Guerres de religió

EL CORNELLÀ DEL SEGLE XVII

EL POBLE

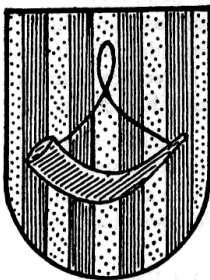
Cornellà situat al delta del Llobregat, on hi trobem establerts els primers Monés, és en el segle XVII una petita població rural tal com ens ho demostren dos censos que emmarquen aquesta centúria: el fogatge del 1553 que dóna una suma de 22 focs i la llista del 1718 amb 189 habitants (G.E.C.).

De fundació romana, el seu nom sembla derivar del patronímic Cornelius. En el moment de l'arribada de Bertran ofería un aspecte que fàcilment podem imaginar: cases de pagès escampades per la rodalia i un nucli de veïns presidits pels dos edificis més notables del poble, el castell i el temple parroquial.

El castell medieval, bastit en el segle XIV, segons sembla aprofitant les restes d'un anterior, és una construcció de planta quadrada, amb un pati interior on hi donen les habitacions nobles del primer pis al qual s'hi accedia per una gran escala. Les diferents dependències del castell, carbonera, corrals, quadres... eren construccions independents al cos de l'edifici.

El temple dedicat a Sta. Maria, i que fou enrunat a finals del segle XVIII per bastir-ne un nou, era un edifici romànic del segle XII, amb els afegits i renovacions que al llarg de les centúries havia sofert. Gràcies al «calaix de sastre» de Rafael Amat, Baró de Maldà, en tenim notícia d'aquesta primitiva construcció. Textualment diu: ...«La que antes havia era molt antiga denotantho les parets ab les del campanar henchura de grita que existia al mitg de la iglesia sobre de son crusero que se hi pujaba per part de fora, tenint dos campanas una en lo finestral a la banda de ponent frente del lloch de Santboy y la altra en lo finestral a la part oposada al sol ixent posadas internament detras de la iglesia nova en paret de tres pilars. Frente de la iglesia es lo cementiri y davant pasada una plasa es la Rectoria haventhi Rector y Vicari per lo pasto espiritual de tots aquells vehins. Hi ha una capelleta detras de la parroquia nomenada Sant Salvado, la que vuy dia serveix de Estudi de minyons devant de una plaseta amb algunas pocas casas que forman un carrer y algunas de pagesos acomodats».

Intuïm, doncs, que l'edifici tindria una semblança amb els avui encara dempeus, Sta. Maria del Puig d'Esparraguera o Sta. Maria de Cervelló.

Escut de Cornellà

LA TERRA

La terra dedicada al conreu era un esglaonat de feixes i terraplens que des de les estribacions de la serra de Collcerola arribava fins la ribera del Llobregat.

Camps de cereals: ordi i civada; de llegums: faves i guixes; vinyes, arbres fruiters i pasturatges per a vaques, mules i ovelles eren els cultius que predominaven en aquells moments.

EL RIU

El Llobregat era a la vegada l'artèria vital pel desenvolupament agrícola i l'enemic més temut per les avingudes freqüents i desastroses. Durant el segle XVII se'n conten divuit de molt grosses, en particular la de l'any 1617 coneguda per «El Diluvi». Fou aquesta tan important i de conseqüències tan fatals que Cornellà, St. Joan Despi, Esplugues i l'Hospitalet decideixen la construcció d'un terraplè de protecció. El 1620 comencen les obres amb l'ajut d'un crescut préstec i amb el compromís de col·laborar tots amb el «trentè» (valor d'una part de les collites). Malgrat la preocupació per les avingudes i el propòsit formal de fer el terraplè, entrebancs i desidia deixaren l'obra a mig fer i el terraplè no s'acabà mai. I si n'és l'artèria n'és també una mena de flagell que separa terres i pobles, però hi havia l'element que unia els homes d'ambdues vores: el PONT o BARCA de Senboy, que es converteix alhora en protagonista i en testimoni mut del pas d'immigrants i forasters, de soldats i de gent de pau, d'anades i vingudes, d'intercanvis comercials i negocis, de visites familiars i de camí a la recerca d'un fadrí o una fadrina per emmaridar-se o per trobar-hi uns nous horitzons.

La Barca comunicava Cornellà amb St. Boi i obria la porta cap als altres pobles veïns i cap al Penedès. En són moltes les referències que d'ella se'n tenen, com els arrenjaments, els arrendaments, i la construcció de noves barques els anys 1643 i 1687 menades pel Consell de Cent.

LA GENT

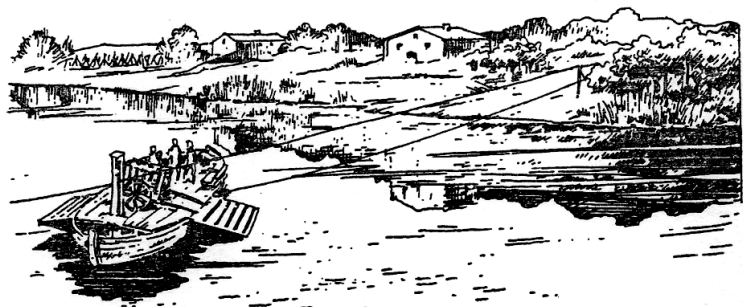
El reduït veïnatge de Cornellà, fatigat per les guerres, les pestes, les disorts i les epidèmies de passades centúries es veu enfortit com tants d'altres pobles del Principat per l'empremta d'una nova sava, gent jove occitana, amb ganes de treballar, amb ganes de fer-se un futur.

Els immigrants són en general ben acollits i es casen amb catalanes i, amb el temps, ocuparan càrrecs públics i la seva influència serà important.

A més Cornellà no es trobava subjecte a cap baronia, depenia directament del Rei i del Consell de Cent, i les terres estaven en mans de petits propietaris i de parcers, això ajudava a tenir més cura del treball i facilità l'assentament dels forasters.

Malgrat l'aparent calma no tot era tranquil·litat ja que en ser lloc de pas, cap a Barcelona, fou motiu de constants aldarulls, originats per les tropes que creuaven, en les lluites contra el govern del Comte-Duc.

El segle XVII és en resum un segle de vital importància en el que germina un creixement econòmic i social que es farà realitat en la propera centúria.

La barca

JAUME MONÉS

*Dieu Jaume Monés pagès de la parròquia de
de la parròquia de Cornellà i de la parròquia de
artífex de la parròquia de Joan Artífex
parròquia de la parròquia de*

Jaume Monés és avui amb tota certesa el tronc comú de l'extens arbre familiar, que arriba fins als nostres dies. Poca cosa sabem d'ell, però raonant la pobra documentació que tenim i partint per la que encapçala aquest capítol en deduí: unes probabilitats i una segura continuïtat familiar.

De qui és fill? Aquesta és la primera pregunta que ens ve a la ment. Si la grafia d'ell és correcta i correcta és la de Bertran Monés sembla evident la possibilitat que, aquest Bertran, fos el pare d'en Jaume, ja que entre el casament de l'un i l'altre hi van 42 anys, temps raonable comptant que els fills anaven venint al llarg de 15 o 20 anys de matrimoni.

A més, si Bertran està afincat definitivament a Cornellà fins a la seva mort, és lògic que algun dels seus fills es quedés al poble continuant el treball del seu pare, pagès, i que així quedés finalment arrelat a la vila.

Tampoc es pot descartar que fos fill de Guillem Monés, però aquest s'està a Barcelona, on si de primer és pagès després farà de sastre i dels dos fills que va tenir, noi i noia, el noi continuaria la feina del pare sastre i es casaria a Barcelona, segons sembla per la cita documental de Jaume Moner del 1674 (A.C.).

Seria factible també que la grafia de Jaume Monés fos errònia i en lloc de la «S» hagués estat «R». A Cornellà cal remuntar-se al 1594 (A.C.) perquè aparegui un Moner quan Joana Vda. de Bernat Moner pagès de Cornellà es casa, però en perdem la continuïtat d'aquest cognom.

La qüestió continua latent, però per el que hem exposat la resposta més vàlida, encara que no segura, seria la de Bertran Monés com a pare d'en Jaume.

D'on era? Les cites del llibre d'ingressos que els matrimonis feien a l'obra de la catedral aquests anys, tot i que eren poc explícites, sí que eren

contundents en el que fa a la naturalesa dels contraents quan hi figurava i en la cita del nostre Jaume ho diu ben clar: pagès de la parròquia de Sta. Maria de Cornellà (no simple habitant), referència confirmada per la llicència matrimonial d'un fill seu del 1699 (A.D.).

No podem dir el mateix de Francisca Artigas, la seva muller, doncs en desconeixem la procedència, ja que no hi figura.

On vivia? En dir: «de la parròquia de Sta. Maria de Cornellà» com a procedència i no citar on es casen és que donen per suposat que és el mateix lloc el de naixement i el de residència.

Més endavant, per les llicències matrimonials dels seus fills, ve ratificada de forma tan categòrica que podem afirmar així: «viure-hi a Cornellà, de tota la vida». Llicències dels anys 1695, 1699 (A.D.) i de l'any 1716 (A.S.J.P.).

Quan mor? No ho sabem pas, l'únic que podem assegurar és que el 1695 (A.D.), tant ell com Francisca la seva muller eren difunts.

ELS FILLS D'EN JAUME

Segons la documentació que tenim, NARCÍS i JOSEP són fills de Jaume Monés i de Francisca Artigas.

Dels 10 documents que ens han arribat d'en Narcís, 8 venen escrits a nom de MONES i 2 a nom de MONER (l'un li atribuïm).

Aquesta diguem-ne insistència en acabar en «S» creiem és molt significativa, si a més a més li sumem els 3 documents del seu germà Josep tots ells acabats en «S».

Sembla, doncs, confirmar-se que realment som MONÉS de bon començament i que aquests MONER que hem trobat són ocasionals i potser rutinaris errors del escriptent.

NARCÍS és sens dubte, de tots els Monés el més singular, el més fascinant. La documentació ens desvetlla la curiositat i a voltes l'enigma. La primera qüestió és el fet de dir-se Narcís, ja que és un nom de pila poc freqüent a la comarca del Baix Llobregat, tampoc és familiar si considerem formals les hipòtesis de la seva ascendència.

Els seus vincles sí que vénen ben avalats; tres informes eclesiàstics ens ho confirmen. Sabem que es casa per segona vegada l'any 1695 (A.D. i A.C.) amb Maria Riera, una noia de Sta. Eulàlia de Provençana, alies l'Hospitalet, però l'informe diocesà no diu el nom de la primera muller, que si el coneixem és pels capítols matrimonials del seu fill Jaume (A.N.) i resulta que també es deia Maria Riera (com la segona esposa). En dir-se el mateix nom obligava a un estudi del possible parentiu entre ambdues dones, sorprenentment no es va fer o no ens ha arribat.

Repasant la llista d'ingressos que cada matrimoni havia de pagar a l'Obra de la Catedral, apareix l'any 1675 (A.C.) Narcís Moner amb Maria Riera, si realment fos el nostre Narcís s'hauria casat als 18 o 19 anys d'edat, cosa no gaire freqüent.

D'ofici pagès, quan es casa per segona vegada ocupa un càrrec de certa importància a Cornellà ja que se'l nomena per «l'honorable Narcís».

L'any 1699 es casa amb Caterina Bordes, Vda. Miquel (A.C.-A.D.) a St. Joan Despí on hi resideix i on hi fa de pagès.

L'any 1715 és batlle de Cornellà (A.V.) tal com el document d'«empars» textualment ens diu: «...emparats bens Narcís Monés batlle de Cornellà tots diners... a instància de Josep Planes pagès de St. Joan Despí...».

Finalment l'any 1726 (A.C.-A.D. i A.S.J.P.) es casa per quarta vegada amb Eulàlia Coll, Vda. Caldes, i ho fa a la Parròquia de St. Just i Pastor de Barcelona on ella hi residia. Segons llicència matrimonial ho fa a l'edat de 54 anys (dada no fiable, els errors eren freqüents en referència a l'edat), resultaria que hauria nascut el 1672 i aleshores l'hipotètic matrimoni l'hauria contret als tres anys d'edat. Desconeixem l'any de la seva defunció.

El seu germà JOSEP deixà Cornellà per anar a Barcelona on hi feu de pagès i on es casà l'any 1701 amb Eulàlia Jaumira. Enviadat i habitant a la Parròquia de St. Just i Pastor (potser d'aquí vindrà la relació entre el seu germà Narcís i la quarta muller Eulàlia Coll) es casa a la Parròquia del Pi amb Agnès Ardi, noia recollida a l'Hospital de Nostra Senyora de la Misericòrdia, filla de Carles Ardi, negociant i habitant a Madrid en moment del seu òbit.

Josep era d'economia pobre, així ho manifesta el no tributar l'impost per matrimoni de l'Obra de la Catedral. No li coneixem descendència i desconeixem el moment de la seva mort.

ELS FILLS D'EN NARCÍS

Amb els fills d'en Narcís Monés, comença el creixement demogràfic de la família, si bé Cornellà continua essent el lloc de residència, ja que dels quatre fills que coneixem, tres hi han quedat ben arrelats i sols un va a viure a la veïna població de Viladecans.

JAUME MONÉS RIERA, el gran i l'únic que el sabem fill de Maria Riera, primera muller d'en Narcís, tal com resen els seus capítols matrimonials; és pagès a Cornellà on s'hi casa l'any 1721 (A.C.) amb Teresa Martí Deumeló, filla de Baldiri Martí pagès de la parròquia de St. Boi. Més endavant l'any 1727, en vida encara del pare Narcís i de la mare de Teresa, Gerònima, es fan capítols matrimonials (A.H.N.) que tenen la particularitat de ser la donació que Narcís fa de tots els seus béns a Jaume i l'acceptació per part d'aquest, amb les condicions que s'expressen, de ser hereu universal del seu pare. L'any 1733 (A.C.), viudo, es torna a casar amb Madrona Cuscullana, Vda. Fulquet, a la parròquia de Cornellà. Del matrimoni amb Teresa tenim notícies de dos fills, Josep i Antón, i fruit del segon matrimoni, un fill: Jaume. L'any 1761 el sabem ja difunt, segons diuen els capítols matrimonials (A.H.N.) del seu fill Josep.

Dels altres tres fills, desconeixem quina de les mullers d'en Narcís n'és la mare:

NARCÍS MONÉS pagès a qui per raó cronològica d'esposalles el considerem el segon fill d'en Narcís Monés Artigas; es casa l'any 1727 (A.C.) amb Isabel Estaper a Cornellà. En coneixem un fill anomenat Joan. Desconeixem quan morí.

JOSEP MONÉS pagès, que el considerem per la mateixa raó el tercer fill d'en Narcís Monés Artigas, sabem que també es casa a Cornellà amb Madrona Prats, l'any 1729 (A.C.). La descendència és nombrosa, ja que d'aquest matrimoni tenim notícia de quatre fills: Jaume, Narcís, Joan i Ignasi. En desconeixem la seva mort.

IGNASI MONÉS, el quart fill d'en Narcís Monés Artigas és l'únic que deixa Cornellà per anar a Viladecans on hi fa de pagès i on es casa amb Isabel Posades, Vda. Ricart, l'any 1730 (A.C.) amb la qual té un fill: Simó, l'any 1731 (A.S.CL.) que morirà de petit, a l'any d'haver nascut 1732 (A.S.CL.). Per la fe de Baptisme de Simó sabem que Jaume, el seu oncle, li va ser padrí, i ve confirmada de nou la residència d'aquest a Cornellà. Desconeixem quan Ignasi morí.

L'EXPANSIÓ

Són els nêts d'en Narcís Monés i Artigas els que iniciaren l'expansió geogràfica de la família, pel Baix Llobregat i Barcelona. Serà aquesta una expansió lenta però ferma.

Els fills d'en Jaume Monés i Riera es casaran al Prat on s'hi establiran i tindran continuïtat fins als nostres dies:

1) JOSEP MONÉS i MARTÍ, pagès, es casa per primera vegada a la Parròquia de St. Pere i St. Pau del Prat a l'any 1747 (A.C.) amb Anna M.ª Folquet, i per segona vegada a l'any 1761 (A.C.), també al Prat, amb Margarida Solanes i Vendrell, filla de Joan Solanes. D'aquest segon matrimoni se'n conserven els capitols matrimonials.

2) ANTON MONÉS i MARTÍ, pagès, es casa també al Prat (A.C.) l'any 1759 amb Eulàlia Pi, Vda. de Josep Miquel. D'aquest matrimoni no coneixem descendència.

3) JAUME MONÉS i CUSCULLANA, pagès casat al Prat (A.C.) l'any 1778 amb Maria Puig filla de Joan Puig i de M.ª Anna, sabem que tenen un fill que es diu Jaume i serà la branca que més Jaumes donarà.

* * *

El fill d'en Narcís Monés, en JOAN MONÉS i ESTAPER continuarà vivint a Cornellà on hi fa de pagès i on s'hi casarà l'any 1766 (A.C.) amb Teresa Mestres, amb la qual tindrà un fill anomenat Narcís.

* * *

Els fills d'en Josep Monés i la Madrona Prats fan una escapada més original:

En JAUME MONÉS i PRATS, que és pagès, l'any 1752 (A.C.) es casarà a Cornellà amb Maria, filla expòsita i més endavant l'any 1760 (A.C.) a Viladecans contrau nou matrimoni amb Paula Ferrer, Vda. de Geroni Dordina. No en coneixem descendència.

En NARCÍS MONÉS i PRATS, pagès també, es casa a l'Hospitalet amb Margarida Santacana l'any 1759 (A.C.) filla de Francesc i Margarida i tindrà nombrosa descendència.

En JOAN MONÉS i PRATS, d'ofici xocolater, volta més que els altres. Es casa l'any 1773 (A.C.) a St. Cugat amb Caterina Vilardell, filla de Pau

Vilardell i, en quedar vidu, torna a emmaridar-se l'any 1782 (A.C.-A.S.J.P.) a Barcelona a la parròquia de St. Just i Pastor amb Isabel Font filla de Pau Font sastre. Pel que sembla la parròquia de St. Just i Pastor té una mena d'atracció especial pels Monés; recordem que Josep Monés i Artigas hi va residir; Narcís Monés i Artigas s'hi va casar per quarta vegada; entre 1840-1860 hi viurà un altre Monés i on hi seran batejats cinc fills d'aquest i el 1857 n'hi resideix un altre.

L'IGNASI MONÉS i PRATS, nat a Cornellà, segons la partida casament, va a St. Climent on fa de pagès i es casa l'any 1779 (A.S.C.) amb Teresa Sociachs, filla de Pere, espardanyer, i de Maria, fruit d'aquest matrimoni són dues filles, Rosa i Margarida.

SEGLE XIX

Els Monés definitivament han engrandit el seu arbre familiar i, poc a poc, han posat les seves arrels a llocs més o menys allunyats del punt de partida.

Estudiar, pas a pas, cada personatge, amb casaments, fills, oficis, canvis de residència, seria pesat i arribaríem a fer un embolic de noms difícil de pair, és per això que s'ha fet un arbre genealògic que està al final d'aquest llibret i que vol facilitar la comprensió de les diferents branques que s'han pogut formar fins als nats a mitjans del segle XIX. No hi són tots de ben segur, però sí que hi són tots aquells que tenim documentats. Creiem, a més a més, que cada Monés d'avui pot intentar recular el seu ascendent i entroncar-se en aquest arbre general.

Així doncs, per facilitar l'estudi familiar en aquest capítol situarem els Monés per poblacions cosa que donarà una imatge global de l'arrelament de que parlàvem.

CORNELLÀ

Hi ha continuïtat dels Monés a Cornellà, continuïtat que arribarà fins el segle XX. Hi trobem en NARCIS MONÉS i MESTRES fill de Joan Monés i Estaper, és pagès i es casa l'any 1805 amb Teresa Company (A.C.). D'aquest matrimoni en coneixem dos fills: En JOAN MONÉS i COMPANYY, que és mestre de cases, que s'hi queda a viure i és on es casa amb Lluïsa Guasch el 1836 (A.C.).

En JOSEP MONÉS i COMPANYY, que és d'ofici moler, es casa també a Cornellà amb Maria Poch l'any 1839 (A.C.) però tot seguit anirà a viure a Barcelona.

SANT CLIMENT DE LLOBREGAT

Filles d'Ignasi Monés i Prats són: ROSA i MARGARIDA MONÉS i SOCIACHS. La Rosa es casa amb Agustí Amargós (A.S.C.I.L.) amb qui va tenir una filla. De Margarida no en sabem res. És a partir d'aquí que es perd la continuïtat del Monés a St. Climent.

EL PRAT DE LLOBREGAT

Dels dos matrimonis d'en Josep Monés i Martí, el primer amb Anna M.ª Folquet i després amb Margarida Solanes, en coneixem cinc fills:

1) En PERE MONÉS i POLQUET, el gran, que és pagès i es casa amb Margarida Rigual l'any 1779 (A.C.). Sembla que enviada i es torna a casar amb Magdalena Alsio amb la que tindrà un fill nomenat PERE MONÉS i ALAIO, també pagès i que casat amb Coloma Valls l'any 1813 (A.C.) formarà la nissaga dels Monés Valls.

2) En JOAN MONÉS i SOLANES, casat l'any 1792 amb Magdalena Torres (A.C.), és pagès, després serà hostaler (l'hostal del poble al ser del comú s'arrendava públicament i així passava temporalment de família en família) més endavant va a viure a l'Hospitalet on hi estarà de pas per després passar a Barcelona. En coneixem quatre fills que seguiran diferents camins.

3) En JOSEP MONÉS i SOLANES és sastre, un ofici ben pobre en aquells temps i més encara en una població petita. Es casa l'any 1802 amb Maria Xirinachs (A.C.) i els seus fills, que en coneixem sis, tindran continuïtat en el Prat, l'un en JOSEP MONÉS i XIRINACHS farà de sastre com el pare, un altre en JOAN MONÉS i XIRINACHS serà mestre de cases iniciant un ofici que esdevindrà tradició familiar.

4) L'ANTONI MONÉS i SOLANES hi fa de pagès i es casa amb Gràcia Rigual el 1795 (A.C.) de qui li coneixem una filla, Antònia Monés Rigual.

5) La MADRONA MONÉS i SOLANES es casa amb Pau Rigual l'any 1779 (A.C.).

En JAUME MONÉS i PUIG, fill d'en Jaume Monés Cuscollana, és pagès, es casa dues vegades, primer amb Agustina Comas l'any 1812 (A.C.) i després amb Magdalena Riera l'any 1813 (A.C.). Fruit d'aquest segon matrimoni en sabem d'un fill, JAUME MONÉS i RIERA, que també és pagès i que casat amb Gertrudis Busquets donarà la llarga família Monés Busquets.

L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Del matrimoni d'en Narcís Monés amb Margarida Santacana en coneixem quatre fills, tres continuaran residint a l'Hospitalet, un anirà a Barcelona.

1) En NARCIS MONÉS i SANTACANA fa de pagès i es casa l'any 1800, amb M.ª Àngela Tubau (A.C.).

2) En ROC MONÉS i SANTACANA, també pagès, es casa el 1806 amb Madrona Mas (A.C.).

3) En RAFAEL MONÉS i SANTACANA, pagès com els altres, es casa el 1810 amb Isabel Biosca (A.C.).

4) En JOAN MONÉS i SANTACANA deixa l'Hospitalet per anar a viure a Barcelona.

* * *

A l'Hospitalet hi estarà de pas en JOAN MONÉS i SOLANES, nat al Prat, on suposem que hi fa de pagès i on neixarà l'any 1809 el seu fill Miquel. El seu fill gran en JOSEP MONÉS i TORRES que va néixer també al Prat, sabem que durant la seva estada a l'Hospitalet exerceix les feines de carreter i de forner, més endavant marxa a viure a Sarrià.

La MAGDALENA MONÉS i TORRES, nada al Prat, es casa l'any 1826 amb Pau Carbó.

* * *

SARRIÀ

En JOSEP MONÉS i TORRES, nat al Prat, marxa amb els seus pares a l'Hospitalet, on hi passa bona part de la seva joventut. Es casa però a St. Vicens de Sarrià amb Madrona Bigay l'any 1823 (A.C.) i s'hi estableix definitivament.

D'aquest matrimoni en coneixem quatre fills:

JOSEP MONÉS i BIGAY, casat l'any 1860 amb Joaquina Vives (A.D.) i en CLIMENT MONÉS i BIGAY, casat amb Francisca Serramitjana l'any 1844 (A.C.). Tots dos d'ofici rajolers.

Els altres dos fills són: ISABEL i GAJETANA MONÉS i BIGAY.

* * *

BARCELONA

L'hem distribuït per parròquies:

Sant Just i Pastor

L'any 1782 hi trobem establert en JOAN MONÉS i PRATS que hi fa de xocolater i on es casa per segona vegada amb Isabel Font.

En JOSEP MONÉS i COMPANYY, fill del Prat i emmaridat amb Maria Poch, ve a viure-hi vers el 1842. Fa de picapedrer. Els seus fills hi són batejats, i el gran, en JOSEP MONÉS i POCH, nat el 1845, serà argentier.

En MIQUEL MONÉS i TORRES, fill d'en Joan Monés i Solanes, nat a l'Hospitalet, en tornar de Cuba vers el 1837, on hi havia estat molts anys, s'installa en aquesta parròquia on exerceix de teixidor i on hi té una petita indústria.

Sant Pere de les Puelles

En JOAN MONÉS i SOLANES el trobem després d'un llarg èxode definitivament establert a la parròquia de St. Pere. El seu fill LLORENÇ MONÉS i TORRES, teixidor d'ofici, sembla hi tingui una petita indústria tèxtil, es casa amb Anna Bosch el 1828 (A.C.). Més endavant, vers el 1840, deixa Barcelona per anar a establir-se a Badalona.

Sta. Maria del Mar

En JOAN MONÉS i SANTACANA, nat a l'Hospitalet, segueix l'ofici del seu oncle Joan Monés i Prats, xocolater, i se'n va a viure a Barcelona on es casa a la parròquia de Sta. Maria en primeres núpcies el 1791 amb Galetana Verdaguer (A.C.) i en segones amb Josepa Farré (A.C.).

BADALONA

En LLORENÇ MONÉS i TORRES, fill del Prat, veí de Barcelona i casat amb Anna Bosch deixa aquesta ciutat per anar a viure i treballar a Badalona on hi munta una petita indústria tèxtil de telers moguts a mà. Té set fills, tres nats a Barcelona, els altres són ja fills de Badalona.

El fill gran JOAN MONÉS i BOSCH marxa de jove a Cuba. Tots els altres seran teixidors com el pare.

En JOSEP M.ª MONÉS i BOSCH casat amb Bàrbara Lleal, enviada i es casa per segona vegada amb la seva cunyada Maria Lleal. Té cinc fills. El gran JOSEP MONÉS i LLEAL, d'ofici vidrier, casat amb Pilar Curto, mor jove. Pilar se'n va amb el seu fill Josep a viure a casa del seu germà a Barcelona.

JOSEP MONÉS i CURTO d'ofici guixaire s'estableix definitivament a Barcelona.

FELIU MONÉS i BOSCH tot i que segueix de primer l'ofici de teixidor com el pare, mogut per un esperit aventurer, marxa de casa per anar a viure a diferents llocs entre ells a la Garriga on hi fa de barber, però de manera definitiva s'estableix a SABADELL.

ELS -MONÉS- A CUBA

Durant el segle passat, foren molts els catalans que, fugint de dificultats econòmiques o de treball, del malestar social, de problemes familiars, o portats per l'esperit aventurer, emigraren a Amèrica. Aquesta mena de febrada també la van patir els Monés.

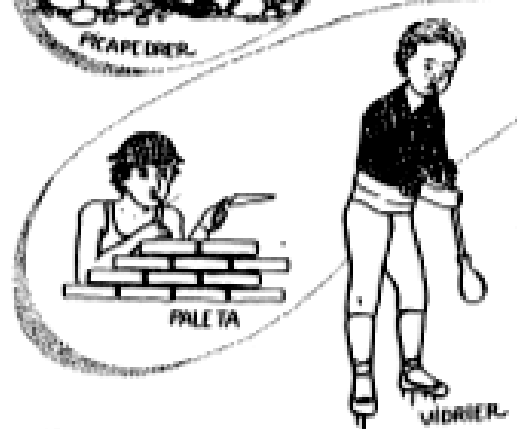
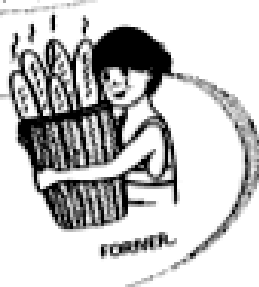
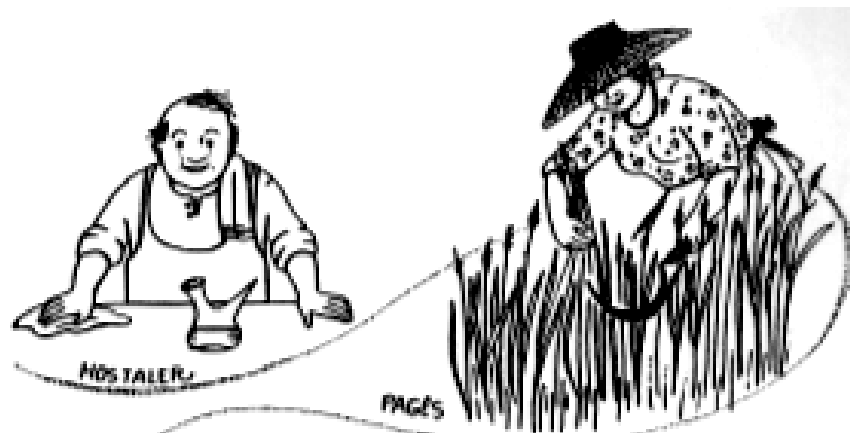
En tenim notícia de tres, dels quals ben poc en sabem, però sí que creiem mereixen una bona referència i que per raó cronològica és la següent:

En MIQUEL MONÉS i TORRES, fill d'en Joan Monés i Solanes va néixer a l'Hospitalet l'any 1809. Sabem que va viure molts anys a Santiago de Cuba, segurament dedicat al comerç, pel que deixa entreveure el testimoni d'un amic d'ell a l'informe de solteria que se li demana a l'hora de casar-se: «José Calvo del comercio dice conocer i haber tratado muchos años en Santiago de Cuba a Miguel...» (A.D.). Vers el 1857 torna a Cuba motivat per la gran penúria que està travessant la família de la seva germana Magdalena casada amb Pau Carbó. En repassar amb atenció la llicència matrimonial que sol·licita, veiem que: per salvar aquesta situació decideix casar-se amb la seva neboda M.ª Dolors Carbó Monés, dotant-la generosament i passant a viure a casa d'ella. Sabem que era teixidor d'ofici, i que a Cuba va fer força diners i en tornar a Barcelona posa una petita indústria, segons resen els documents: «vive de su industria y trabajo» (A.D.) i més endavant quan és padrí d'un nebot seu, l'EUSEBI MONÉS i VIVES, se'l cita com a propietari.

En PERE MONÉS i VALLS natural del Prat. Fill de Pere Monés i Coloma Valls, nat entre 1815 i 1825, sabem que residia a Cuba a la província de Baracoa, i que l'any 1862 ingressa en el cos de Voluntaris de l'Illa de Cuba. L'any 1865 en l'escalafó General de Caps d'Oficials i de Sargents en la Companyia d'Infanteria figura amb el nombre 96 d'antiguitat en el cos, i la graduació de Tinent (A.M.I.L.).

En JOAN MONÉS i BOSCH, nat vers el 1830 a la parròquia de St. Pere de les Puïlles, fill de Llorenç Monés i Anna Bosch, sembla que per raons familiars marxa a l'edat d'uns vint anys a Santiago de Cuba, on es casa, des d'on, en alguna ocasió, envia noves seves als seus pares.

OFICIS

RELACIÓ CRONOLÒGICA DE LA GRAFIA MONÉS

Les cites en les que apareix documentat MONÉS tal com avui l'empreu, comencen el 1613. Llevat d'alguna variació ocasional, és gairebé sempre repetitiva la forma actual. Segueix una relació amb l'any, la forma, la referència i la procedència del document a fi de fer palès aquesta evolució del cognom, relació feta a través de l'arbre familiar i que comprèn des de l'any 1613 fins al 1733.

1613	BERTRAN MONÉS		Doc. Ecl. Dioc.
1627	GUILLEM MONÉS		Doc. Ecl. Dioc.
1637	GUILLEM MONÉS	Doc. atribuït a l'anterior.	Doc. Civil.
1642	ELISABET MONÉS		Doc. Ecl. Dioc.
1655	JAUME MONÉS		Doc. Ecl. Dioc.
1659	ISABEL MONER		Doc. Civil. Not.
1674	JAUME MONER	Fill atribuït a Guillem Mones.	Doc. Ecl. Dioc.
1675	NARCIS MONER	Doc. atribuït a Narcís Mones Artigas.	Doc. Ecl. Dioc.
1695	NARCIS MONER ARTIGAS	Doc. procedent d'una parròquia que no es la seva.	Doc. Ecl. Parr.
1695	NARCIS MONÉS ARTIGAS		Doc. Ecl. Dioc.
1699	NARCIS MONÉS ARTIGAS		Doc. Ecl. Dioc.
1699	NARCIS MONÉS ARTIGAS		Doc. Ecl. Dioc.
1701	JOSEP MONÉS ARTIGAS		Doc. Ecl. Dioc.
1714	NARCIS MONÉS	Apareix l'accent gràfic en document civil.	Doc. Civ. Judic.
1716	JOSEP MONÉS ARTIGAS		Doc. Ecl. Parr.
1716	JOSEP MONÉS ARTIGAS		Doc. Ecl. Dioc.
1721	JAUME MONÉS RIERA	Apareix l'accent gràfic en document ecles.	Doc. Ecl. Dioc.
1726	NARCIS MONÉS ARTIGAS		Doc. Ecl. Dioc.
1726	NARCIS MONÉS ARTIGAS		Doc. Ecl. Parr.
1726	NARCIS MONÉS ARTIGAS		Doc. Ecl. Dioc.
1727	JAUME MONÉS RIERA		Doc. Civ. Not.
1727	NARCIS MONÉS		Doc. Ecl. Dioc.
1729	JOSEP MONÉS		Doc. Ecl. Dioc.
1730	IGNASI MONÉS		Doc. Ecl. Dioc.
1731	SIMÓ MONÉS POSADES		Doc. Ecl. Parr.
1732	SIMÓ MONNÉS POSADES	La nota marginal de la cita figura Monés.	Doc. Ecl. Parr.
1733	JAUME MONÉS RIERA		Doc. Ecl. Dioc.

CLOENDA

El títol del llibre, és una veritat a mitges.

La història del cognom Monés hem vist que té dos límits ficticis en el temps: la referència més antiga en l'alba del segle XVIII i l'efervescent expansió en ple segle XIX, i un límit biogràfic com ha estat la simple relació nominal de tots aquells que hem pogut documentar.

La possibilitat d'obrir aquests límits és a les mans de tots nosaltres i l'aprofundiment en el nostre passat i en el nostre present, serà una realitat que a tots els Monés ens omplirà de satisfacció.

El primer pas ja està donat, continuem caminant.

EPÍLEG

Enllestida aquesta edició, en Jaume Codina aporta una referència documental que pel seu interès hem volgut citar, es tracta de la presència a Barcelona l'any 1624 de Vidal Monès treballador natural de Fossaret bisbat de Rius (A.H.N.). Estudiada la situació geogràfica del lloc, a uns quinze quilòmetres al sud de Monès hi trobem a la seva rodalia un «quartier» o petit barri rural anomenat Mounès, probable afrancesament de Monès.

Tot això ve a confirmar altra vegada les hipòtesis de la presència dels Monés a Catalunya, hipòtesi de procedència (una zona compresa entre les poblacions de St. Bertran de Comenge - Samatan - Muret - Saliés), hipòtesi d'etimologia (amb una grafia toponímica exacte al cognom Monés i una semblant i possiblement derivada, Mounès), hipòtesi de causa (l'emigració conseqüent a les guerres de religió).

Fossaret

Mounès

ÍNDEX

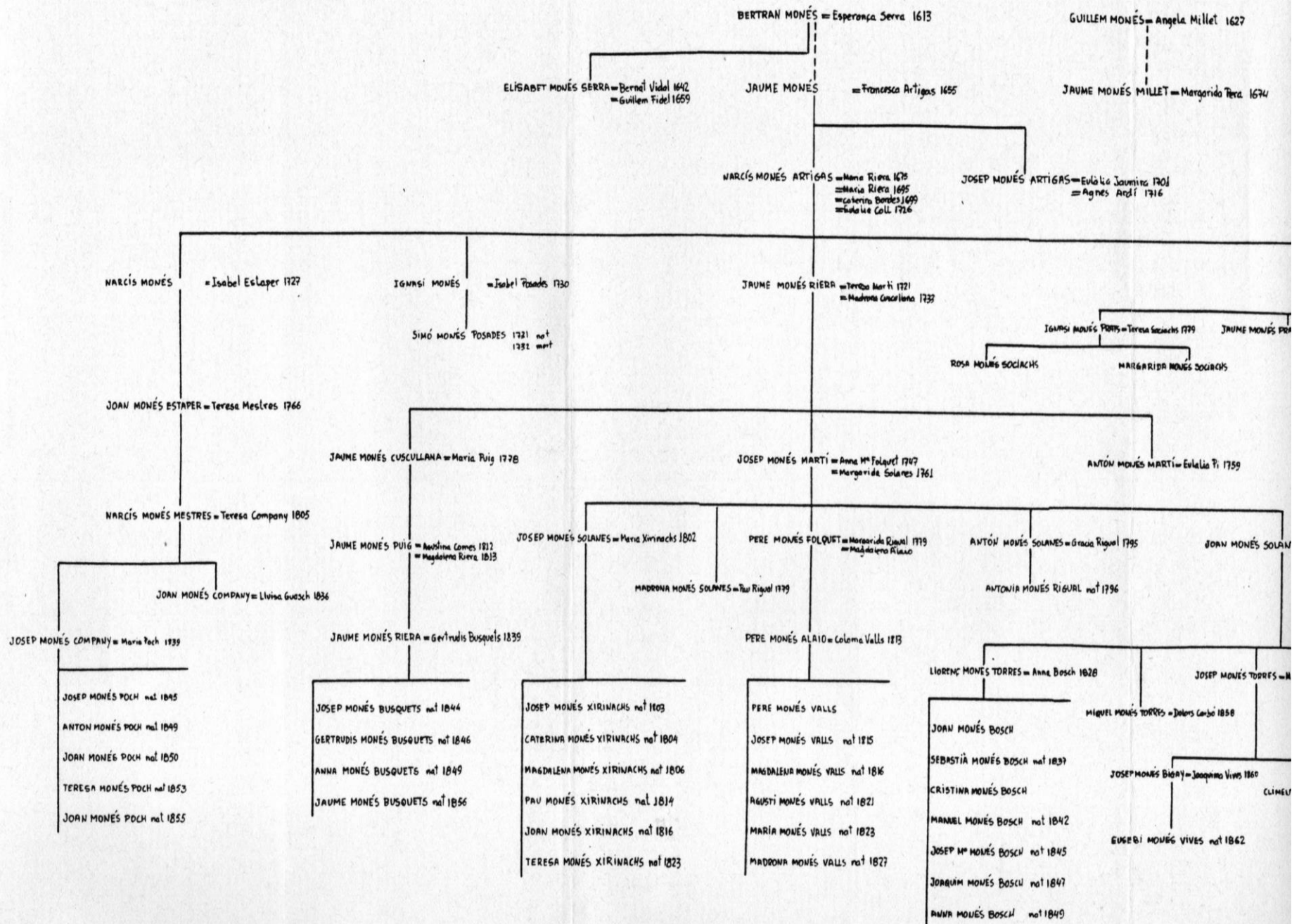
Pròleg	5
Introducció	7
Sistemàtica de treball	9
Etimologia	13
Altres cognoms semblants	15
Els primers Monés	17
Hipòtesi de procedència	21
Comenge-Lomers-Monès	25
Les guerres de religió	33
El Cornellà del segle XVII	35
Jaume Monés	39
Els fills d'en Jaume	41
Els fills d'en Narcís	43
L'expansió	45
Segle XIX	47
Els Monés a Cuba	51
Els oficis	53
Relació cronològica de la grafia Monés	57
Cloenda	59
Epíleg	61

FE D'ERRATES		
<u>Pàgina</u>	<u>Diu</u>	<u>Ha de dir</u>
14	bateix	bateig
16	ratlla 14	"teixa fonètica que Monés. Apareix documentat a nom de Ca-".
21	patrimonímics	patronímics
35	cuadrada	quadrada
42	l'hipotètic matrimoni	l'hipotètic ler matrimoni
50	FELIU MONES i BOSCH	FELIU MONES i LLEAL
51	torna a Cuba	torna de Cuba

Aquest llibre s'ha publicat el dia 23 de maig de 1987 amb motiu de la trobada dels Monés

Degut al seu format original, l'Arbre adjunt al llibre, es troba en dues parts; algunes branques i noms son coincidents per a la facilitar la seva globalitat

ARBRE GENEALÒGIC

NOTA: Totes les dades d'aquest arbre fan referència a les esposalles, excepte les que venen precedides de "nat"

